

Morfemlæsning

(Hvilket ord har ikke en betydningsdel fælles med de andre?)

Af Holger Juul, Center for Læseforskning, Københavns Universitet

Instruktion

Begynd med at vise arket med de fire eksempelopgaver.

Bed deltageren om at udpege det ord der ikke har en betydningsdel tilfælles med de tre andre i den første opgave. Hvis deltageren ikke finder svaret selv, så fortæl at det er betydningsdelen **gul** i betydningen **en gul farve** der er fælles for tre af ordene. Lad derefter deltageren forsøge igen. Fortæl til sidst at det rigtige svar (det ord der ikke har noget fælles med de andre) er ordet **gulvtæppe**. Her har **gul** ikke har noget med farven gul at gøre – bogstaverne indgår i **gulv** som betyder noget helt andet. Giv denne forklaring, også hvis deltageren selv har fundet det rigtige svar.

Lad på tilsvarende måde deltageren forsøge sig med den næste eksempelopgave. Forklar (også hvis deltageren svarer rigtigt) at betydningsdelen **ven** indgår i tre af ordene – men ikke i ordet **venstre** – som derfor er det rigtige svar.

I eksempel 3 er det benzinpris der stikker ud; forklar at ris i de tre andre ord står for noget med ris: **rismel** er mel lavet af ris (dette ord forekommer i en af opgaverne, men det skal man ikke fortælle – men det er godt at tydeliggøre ordets betydning, da det ikke er så almindeligt et ord.); **risengrød** er grød lavet af ris, og **grødris** er ris der bruges til at lave grød. Lad på samme måde deltageren prøve de sidste to eksempelopgaver med feedback.

I eksempel 4 er det **seksualitet** der stikker ud; her svarer bogstavfølgen seks ikke til talordet **seks**.

Når deltageren har forstået princippet (gentag om nødvendigt eksemplerne), så forklar at deltageren skal løse en række lignende opgaver ved at indcirkle/understrege det ord der ikke har en betydningsdel fælles med de andre. Man skal løse opgaverne så hurtigt som muligt. Hvis man ikke kan finde svaret i en opgave, må man gerne gætte på svaret eller springe over og gå videre til den næste.

Gå videre til arkene med de rigtige opgaver og start tidtagningen. Afslut efter præcis to minutter.

Du må ikke hjælpe deltageren med at løse opgaverne undervejs, men evt. kan I tale om svarene når prøven er afsluttet.